

2. інформативні тексти, які забезпечують читачів прямою інформацією про життя суспільства (наприклад, коментарі, репортаж, новини, пояснення до схем та графіків, статистика з газет, лист до видавництва, путівник, голосарій, проспекти, інтерв'ю);

3. побутово-соціальні тексти, використання яких наблизить студентів до реального життя носіїв мови та дасть уявлення про нові тенденції розмовного мовлення (наприклад, листи, телеграми, записки, вітальні листівки, чати, конференції);

4. художні тексти, які відкривають читачу досуп до іншомовного світу у своєрідному вимірі, зумовленому авторською позицією, та стимулюють такі розумові процеси, як порівняння, впізнання, висновок, інтеграцію та естетичне задоволення.

Слід зазначити, що автентичні тексти вищезазначених груп мають різну лінгвостилістичну будову та відрізняються у функціях і спрямованості текстів. Це зумовлює орієнтування на різні принципи при відборі автентичних текстів для навчання писемної комунікації побутового стилю. Отже, для навчання граматичної сторони писемної комунікації слід виділити три групи принципів для відбору автентичних текстів:

1. принципи відбору соціально-культурних та інформативних текстів (принцип інформативності, принцип наявності соціально-культурного потенціалу, лінгвостилістичний принцип, актуально-ситуативний принцип);

2. принципи відборупобутово-соціальних текстів (принцип наявності соціально-культурного потенціалу, принцип емоційного впливу на читача, актуально-ситуативний принцип, лінгвостилістичний принцип);

3. принципи відбору художніх текстів (принцип урахування естетичного впливу на читача, принцип наявності соціального культурного потенціалу, лінгвостилістичний принцип, принцип урахування писемної комунікації між героями).

Отже, для навчання писемної комунікації побутового стилю необхідно використовувати такі групи автентичних текстів: соціально-культурні, інформативні, побутово-соціальні та художні тексти. Лінгвостилістичні особливості текстів кожної групи зумовлюють відмінності у принципах відбору текстів різних груп. Такі принципи відбору англomовних автентичних текстів сприятимуть підвищенню ефективності граматичної сторони писемної комунікації побутового стилю завдяки раціональному відбору автентичних текстів-зразків, що зумовлює успішність навчання.

Кривич Н.Ф., викладач
кафедри української мови та літератури

ДІАЛОГІЧНІСТЬ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Оновлення усіх галузей життя в умовах ринкової економіки зумовило посилену увагу вчених і педагогів до проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців, формування в них соціальної та трудової активності. Освіта є такою галуззю соціальної сфери, де стійкий розвиток інноваційної діяльності має розглядатися як процес відтворення людського капіталу на розширеній та інноваційній основі, що, на думку багатьох західних економістів, дає більший дохід державі та працедавцям, ніж використання матеріального капіталу.

Так, використання у процесі інтерактивного навчання елементів педагогічної технології «діалог культур», проблемне навчання педагогіка співробітництва, технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу В.Ф. Шаталова, технологій самостійної роботи, індивідуальних завдань, колективного способу навчання, групової діяльності тощо створює нові комбінації та можливості міжсуб'єктної взаємодії «викладач-студент». Відтак з'являється інноваційне освітнє середовище, у якому підвищується результативність діяльності і педагога, і студента.

Діалогічний підхід ґрунтується на можливості постійного розвитку і самовдосконалення студента, потреба в яких розглядається в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності з активністю особистості. Реалізація діалогічного (полісуб'єктного) підходу визначає сутність людини значно ширше і складніше, ніж її діяльність. Діалог у тлумаченні М.М. Бахтіна стає ключем до вивчення культури, фактором, що розширює свідомість людини, визначає спрямованість її духовних пошуків та характеризує людське мислення та пізнання. Це зумовило вибір такого поняття, як «діалогізм свідомості», що можна розуміти як форму внутрішнього діалогу, коли студент аналізує інформацію, отриману в ході лекції чи самостійної роботи з науковими літературними джерелами, і синтезує своє бачення та розуміння проблеми. За М.М. Бахтіним, робота студента з книгою (текстова діяльність) також може розглядатися як інтеракція, тобто взаємодія автора тек-

сту й адресата (студента). Студент може ідентифікувати себе з уявними персонажами під час виконання інтерактивних рольових ігор), з виконанням певних професійних функцій (в умовах тренінгу професійної ідентичності) тощо.

Відтак можна узагальнити, що діалог як двосторонній інформаційний смисловий зв'язок є важливим складником процесу інтерактивного навчання. Наприклад, на рівні «викладач-студент» постановка проблемних запитань педагогом під час лекції викликає посилену аналітичну мислительну активність студентів їх сепарувати та концентрувати необхідну інформацію, яка була отримана в ході інтерактивного режиму (внутріособистісний діалог, діалог (студент — автор джерела інформації). Це породжує зворотний інформаційний зв'язок, що має спрямованість «студент-викладач» і «студент-студент». Відбувається посилена міжсуб'єктна комунікативна взаємодія, на якій ґрунтується процес інтерактивного навчання. За цих умов ефективність засвоєння навчальної інформації збільшується при використанні дискусійних методів, при виконанні практичних дій студентами (написання есе, міні-творів), під час інших (обговорення і пояснення студентами змісту кейсових питань). Тому в наукових колах вважають, що «інтерактивні підходи сьогодні є найбільш ефективними, бо ставлять того, хто шукає знань, в активну позицію їх самостійного освоєння... і шукача істини».

Інтерактивне навчання можна вважати одним із варіантів комунікативних технологій з добре організованим зворотнім зв'язком суб'єктів і об'єктів навчання, з двостороннім обміном інформацією між ними на основі діалогічної взаємодії.

*Круківський В.І., доцент
кафедри іноземних мов факультету МЕІМ*

РОЗВИТОК НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ

Розвиток навичок усного мовлення (діалогічного й монологічного) — необхідна умова досягнення комунікативної компетенції, яка передбачає спроможність висловлення в тій чи іншій ситуації, розуміння відповідей співрозмовника, правильна інтерпретація його відповідей, адекватна реакція на висловлення тощо.

У процесі усної комунікації студенти економічних спеціальностей зустрічаються з рядом труднощів, які можна систематизувати таким чином:

- труднощі швидкого реагування, що і як сказати;
- брак слів і виразів для вираження своєї думки;
- брак граматичних знань для правильної побудови речення;
- інколи забуваються прості слова чи граматичні форми;
- страх/небезпека неправильного формулювання висловлення;
- інколи не знають, що сказати, тому що не володіють інформацією про певні проблеми.

Очевидно, що основні труднощі виникають у момент формулювання думки в реченні. Для того, щоб зняти ці складнощі, використовується система вправ, націлених на розвиток зрозумілого, вільного, спонтанного говоріння. Ці завдання й вправи можна поділити на п'ять груп:

1. Завдання, мета яких є підготовка до говоріння.

Ці вправи репродуктивного характеру, основані на імітації, націлені на закріплення лексики і граматичних конструкцій. Форма може бути різною — це діалоги, ланцюгові вправи, мовні ігри, коротке формулювання власної думки з використанням певних мовленнєвих зразків і т.д.

2. Завдання, мета яких є розвиток умінь «побудувати» висловлення. Це лексико-граматичні вправи, які складаються з діалогів за зразком чи за певною структурою, складання діалогів з опорою на текст, формулювання власної думки, що є підготовчим етапом до дискусії.

Хотілося б звернути увагу на таке цікаве завдання, як складання діалогів з опорою на текст. Для цього можна використовувати різні типи текстів, наприклад із посібників з економіки, газетні статті, схеми, графіки, карикатури і т.д. Завдання виконуються успішніше, якщо в процесі підготовки були «зняті» всі можливі складнощі. Що стосується соціальної форми виконання завдань, перевага віддається роботі в парах і малих групах (три учасники).

3. Завдання, мета яких є структурування комунікації. Це вправи на складання висловлення з кількох коротких речень, складання інтерв'ю, підготовка дискусій із використанням мовленнєвих кліше, переказ тощо.

4. Завдання на стимулювання комунікації.